సముద్రంలో కాకి రెట్ట

వేమూరి వేంకటేశ్వరరావు

తూరుపు తెల్లవారుతోంది. కాకుల గోలకి మెలుకువ వచ్చేసింది. కళ్లు నులుపుకుంటూ దుప్పటి తొలగించి బయటకి చూసేసరికి కాకుల గుంపులు కొద్దీ కొద్దిగా తెల్లబారుతూన్న ఆకాశాన్ని నల్లటి చింకి దుప్పటిలా కప్పేసేయి.

మా ఊళ్లో సాయంకాలం డాబా మీద పడుక్కుంటే చాలు, కాకులు వందలకొద్దీ కనిపించేవి. మా ఇంటి పక్క నేరేడు చెట్టు మీది కాకులు సంధ్య వేళప్పుడు 'కావ్ కావ్' అంటూ చేసే గోలకి చెవులు గింగుర్లు ఎత్తి పోయేవి. అలాంటివి, ఈ అమెరికాలో కాకులు కరువై పోయాయి. నూటికో కోటికో, ఒకటో అరో, అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తూ ఉంటాయి.

ఒక్క న్యూజీలండ్ తప్ప కాకులు లేని దేశం లేదుట. కొన్ని దేశాలలో ఎక్కువ, కొన్ని దేశాలలో తక్కువ. పల్లెపట్టులలో ఎక్కువ. పట్టణాలలో తక్కువ.

పొలాలలో పంట పిట్టల పాలు కాకుండా ఉండడానికి గడ్డితో చేసిన మనిషి బొమ్మలని పెడతారు. ఈ గడ్డి బొమ్మలంటే పిచికలు భయపడతాయేమో కాని భయం లేకుండా వాటి మీదనే వాలే గడుగ్గాయి కాకుల్ని చూసేను, నేను. కాకులకి మనుష్యులంటే బొత్తిగా భయం లేదు.

కాకులు తెలివిగల పక్షులని చెప్పడానికి బోలెడు దాఖలాలు చూపించ వచ్చు. ఎత్తుగా ఎగురుతూ, ఏరుకొచ్చిన పిక్కని ఒకదానిని కిందనున్న సిమెంటు చపటా మీద పడేసింది ఒక సారి, ఒక కాకి. 'అయ్యో పాపం కాకి ముక్కులోంచి పిక్క జారిపోయిందే' అని నేను జాలి పడే లోగా కింద పడ్డ దెబ్బకి ఆ పిక్క పగిలి లోపల ఉన్న గింజ బయటికి వచ్చింది. దాన్ని కాస్తా కిందకి దిగొచ్చి కాకి కబళించింది. అప్పుడు తెలిసింది – ఆ కాకి ఆ పిక్కని కావాలని అలా ఆ చపటా మీద పడేసిందని.

మరొక కథ. ఈ కథలోని పక్షి కాకి అనే నమ్మకంతోటే చెబుతున్నాను. సన్నటి మూతి ఉన్న కూజాలో అట్టడుగున ఉన్న నీళ్లని తాగడానికి ఒక కాకి గులక రాళ్లని పట్టుకొచ్చి కూజాని నింపుతుంది. అలా నీళ్లు అందుబాటులోకి రాగానే ఆ నీళ్లు తాగి కాకి దాహం తీర్చుకుంటుంది.

కాకి తెలివైన ఘటం అని నిరూపించడానికి, టూకీగా, అందరికీ పరచయం ఉన్న మరొక ఉదంతం. ఒక చెట్టు మీద కాకి. ఆ చెట్టు కింద పుట్టలో ఒక పాము. కాకి గుడ్లు పెట్టినప్పుడల్లా పాము చెట్టెక్కి గుడ్లని తినేస్తూ ఉండేది. అందుకని స్నానం చేస్తూ ఉన్న రాణీ గారి నగ ఒకటి మన కరటం దొంగిలించుకు వచ్చి పుట్టలో పడేస్తుంది. రాజభటులు వచ్చి పుట్టని తవ్వి, పాముని చంపి, నేవళాన్ని తీసుకు పోతారు. కాకికి పాము బెడద తప్పుతుంది. పెద్ద చాంతాడంత సంస్కృత సమాసాలని గుప్పిస్తూ చిన్నయసూరి ఈ కథని మిత్రభేదములో చెబుతారు.

ఈ కథని బట్టి కాకులు తెలివైనవే కాకుండా దొంగ బుద్ధులు ఉన్నవని కూడ తేటతెల్లమవుతోంది. (దొంగ బుద్ధులూ, తెలివితేటలూ ఒకే చోట ఉంటాయా అన్న అనుమానం కూడ ద్యోతకమవుతోంది కదూ!) ఈ కథలో చాల మంది గమనించవలసిన మరొక విషయం ఉంది. కాకులకి మిలమిల మెరిసే వస్తువులంటే ఇష్టం. మా ఇంట్లో వెండి ఉగ్గు గిన్నెలు, నేతి గిన్నెలు ఎన్ని సార్లో కాకులు ఎత్తుకు పోవడం నేను ఎరుగుదును. కనుక నీతిచంద్రికలోని కాకి కథ పూర్తిగా కాకమ్మ కథ కాకపోవచ్చు.

ఇటువంటి తెలివైన కాకులని లోకువ కట్టేసి 'లోకులు కాకులు' అని లోకులు కాకులకి ఎందుకు అప్రతిష్ట తెస్తారో నాకు అర్థం కాదు. లోకులలో వీసమెత్తు సంఘీభావం నేనెప్పుడూ చూడలేదు కానీ కాకులలో సంఘీభావం చాల ఎక్కువ. ఒక కాకికి దెబ్బ తగిలి కింద పడిపోతే ఆ కాకిని ఏకాకిగా ఒదిలేయకుండా పది కాకులు కింద పడ్డ కాకి చుట్టూ మూగుతాయి. దెబ్బ తిన్న కాకి తేరుకునే వరకూ వేచి ఉంటాయి. ఒకవేళ కాకి కాని చచ్చిపోతే మిగతా కాకులు చాల సేపు అలా కాపలా కాస్తూనే ఉంటాయి. మసి పూసుకుని రెక్కలు కట్టుకున్నా సరే మానవుని మేథ – తులానికి తులం – కాకి తెలివితో తూగలేవని కొందరు అంటున్నారు.

కోకిలకి గుడ్లు పొదగడం చేత కాదనిన్నీ, అందుకని అది కాకి గూట్లో గుడ్లు పెడుతుందనిన్నీ, పిల్లలు పొదగబడ్డ తర్వాత కూడా కాకీ, కోకిలా చూడ్డానికి ఒకేలా ఉన్నా కాకి కాకే, కోకిల కోకిలే కాబట్టి తన తప్పు తెలుసుకుని కోకిల పిల్లలని కాకి తరిమేస్తుందనీ ఒక కథ మన దేశంలో చలామణీ అవుతోంది. ఇలా బేవారుసుగా మరొకరిచేత పనులు చేయించుకోవడాన్నే సంస్కృతంలో 'కాక పిక న్యాయం' అంటారు. కాని కాకి ఇంత తెలివితక్కువ దద్దమ్మంటే నేను నమ్మను.

'కాకి కాకే, కోకిల కోకిలే' అంటూ కాకిని చిన్నబుచ్చడానికి సంస్కృతంలో ఒక శ్లోకం ఉంది: ''కాకః కృష్ణః పికః కృష్ణః, కోభేద పిక కాకయో? వసంతకాలే సంప్రాప్తే, కాకః కాకః పికః పికః.'' దీని అర్థం ఏమిటంటే 'కాకీ నలుపే, కోకిలా నలుపే. రెండింటికి ఏమిటి తేడా? వసంత కాలం వస్తే కాకి కాకే, కోకిల కోకిలే.'

నల్లగా, అందవిహీనంగా ఉన్న మగవాడికి అందమైన (అంటే, నలుపు తక్కువైన) ఆడదానిని కట్టబెడితే 'కాక త్రోటిబింబ న్యాయం' అని సంస్కృతంలోనూ 'కాకి ముక్కుకి దొండపండు' అని తెలుగులోనూ అంటారు.

కాకతాళీయ న్యాయంలో కాకి పాత్ర కేవలం కాకతాళీయం! కాకదంత పరీక్ష అంటే కంచి గరుడ సేవే.

కాకులు పంటలని తినేసి ప్రజలకి నష్టం తీసుకొస్తాయనీ, అందుకని కాకులు చెడ్డవనీ ఒక వదంతి ఉంది. తిండి గింజలని కాజేయడంలో కాకులు దిట్టలే, కానీ పంటలకి నష్టం చేసే రకరకాల క్రిమి కీటకాదులని కూడ కాకులు తినేసి పంటలని కాపాడుతున్నాయని కొంతమంది కోవిదులు కాకులని సమర్థిస్తూ వాదిస్తున్నారు.

తెల్లనివన్నీ పాలేలా కావో అలాగే నల్లని పక్షులన్నీ కాకులూ కావు; కాకి జాతికి చెందిన పక్షులన్నీ నల్లగానూ ఉండవు. మేగ్‌పై, రూక్, జే, రేవెన్, మొదలైన పక్షులన్నీ కాకి జాతే కాని ఇవన్నీ నల్లగా ఉండవు.

ఎడ్గర్ అలెన్ పో అనే అమెరికన్ కవి 'రేవెన్' అన్న మకుటంతో ఇంగ్లీషులో చిరస్మరణీయమైన పద్యాన్ని రాసేడు. ఈ రేవెన్‌కి బ్రిటిష్ చరిత్రలో ఒక విశిష్టమైన స్థానం ఉంది. లండన్ నగరపు తూర్పు శివారులలో, థెమ్సు నది ఉత్తరపు గట్టున 'టవర్ అఫ్ లండన్' అనే కట్టడం ఒకటి ఉంది.

ఇందులో ఒక కోట, ఒక ఖైదు, ఒక రాజ గృహంతో పాటు నాలుగు రేవెన్‌లు ఎప్పుడూ ఉంటాయి. ఇవి ఎప్పుడైతే ఎగిరి బయటకి పోతాయో అప్పుడు బ్రిటిష్ రాజవంశం నాశనమైపోతుందనే మూఢ నమ్మకం బ్రిటిష్ వాళ్లకి ఉంది. అందుకని ఆ పక్షులు ఎగరడానికి వీలు లేకుండా వాటి రెక్కలు కత్తిరించేస్తారు. ఇప్పటికీ ఈ పక్షులని చూడవచ్చు. ఈ రేవెన్‌ని 'మాల కాకులు' అని కానీ 'బొంత కాకులు' అని కానీ అంటారు. వీటిని మాల కాకులంటే హరిజనులకి, దళిత వర్గాలకి కోపం వస్తుందేమో నాకు తెలియదు. వీటిని ఏ పేరు పెట్టి పిలిచినా ఇవి నల్లగా ఉన్న మామూలు కాకులు మాత్రం కావు; ఇవి కాకులలోనే మరొక ఉప జాతి. మామూలు కాకుల ఛాతీ కొంచెం చామంచాయగా ఉంటుంది; ఈ బొంత కాకుల శరీరం అంతా నల్లటి నలుపు. ఇవి ఎంతటి నలుపంటే నల్లగా నిగనిగ లాడే నలుపు జుత్తుని ఇంగ్లీషులో 'రేవెన్ హెయిర్' అంటారు.

మన దేశంలో ఎక్కడ చూసినా కాకులు కొల్లలుగా కనిపిస్తాయి, హంసలు తుపాకేసి వెతికినా కనిపించవు. వెతకడానికి తుపాకి వేస్తే కాకులూ కనిపించక పోవచ్చు, అది వేరే సంగతి. కాని తమాషా ఏమిటంటే మన కవుల కండ్లకి ఎక్కడ చూసినా హంసలే కనిపిస్తాయి; వాళ్లకి కాకి, మచ్చుకి ఒక్కటి, కనిపించదు. కాకిని వర్ణించిన కవిని ఒక్కడిని చూపించండి! కాకులన్నీ కవితకి అనర్హమేనా? లేకపోతే లేని హంసలని తెగ వర్ణించి, ఉన్న కాకులని విస్మరించిన కవుల పరిశీలనా శక్తిని విమర్శించాలా? లేక మన దేశంలో తరతరాలుగా తెలుపు తొక్క మీద ఉన్న మమకారానికీ నలుపు వారి మీద ఉన్న నీచ భావానికి ఇది మరొక నిదర్శనమా? కాకపోతే ఏమిటి చెప్పండి? 'గంగలో మునిగినంత మాత్రాన కాకి హంస అవుతుందా?' అని ప్రజలు కాకులని వేళాకోళం చేస్తారా?

రామాయణంలో ఒక్క చోటే కాకి ప్రస్తావన వచ్చింది. సీతారాములు కాకులు దూరని కారడవులలో వనవాసం చేస్తూన్న రోజులలో కాకాసురుడు కాకి రూపంలో వచ్చి సీతాదేవి వక్షస్థలం గాయ పరచగా, ఆ దృశ్యం చూసిన శ్రీ రాముడు కోపంతో దగ్గర ఉన్న దర్భపుల్లని మంత్రించి విసరగా, అదే బ్రహ్మాస్త్రమై కాకాసురుడిని వెంట తరిమి మూడు లోకాలు పరిగెత్తించి మూడు చెరువుల నీళ్లు తాగిస్తుంది. ఆఖరికి వాడు రాముడినే శరణు వేడుకుంటాడు. రామబాణానికి తిరుగు లేదనిన్నీ, ప్రాణం రక్షించుకోవాలంటే ఏదో ఒక అవయవాన్ని బాణానికి బలి ఇవ్వాలని రాముడు చెబితే కాకాసురుడు ఒక కన్ను సమర్పించుకుంటాడు. ఆ కారణం వల్లనే కాకికి ఒక కన్ను లొట్టపోయిందని ఒక కథ ఉంది.

కాకులకి నిజంగా మెల్లకన్ను ఉందో లేదో తీర్పు చెప్పలేను. ఒక వేళ మెల్లకన్ను ఉన్నా దానికి రాముల వారి శాపం ఎంతవరకు కారణమో ఇదమిత్థంగా చెప్పలేను. కానీ, జానపద కథా సాహిత్యంలో కాకి మెల్లకన్నుకి కారణం మరొకటి కనిపిస్తుంది: "చీమ, నల్లి నేస్తం పట్టేయట. నల్లి కర్రలకి వెళ్లిందట. వంట వండుతూ చీమ పులుసులో పడిపోయిందట. జరిగిన విషయం తెలిసి నల్లికి దుఃఖం వచ్చిందట. దుఃఖం పడుతూన్న నల్లిని చూసి జాలి పడి కాకి అడిగిందట, 'నల్లి బావా! ఎందుకు ఏడుస్తున్నావూ?' అని. దానికి జవాబుగా, 'ఏం చెప్పమంటావు కాకి బావా! నేనూ చీమా నేస్తం పట్టేం. చీమ పులుసులో పడి చచ్చిపోయింది. నాకు దుఃఖం వచ్చింది. నీ కన్ను లొట్టపోనాకి!' అని శపించిందట....." కథ ఇంకా చాలా ఉందనుకోండి.

కాకులకి తెలుగు సాహిత్యంలో సుస్థిరమైన స్థానమే ఉంది. మిత్రలాభంలో లఘుపతనకము అనే వాయసం కంటె తెలివైన కాకి మరొకటి ఉంది. దీనికి ప్రత్యేకం పేరు లేకపోవడం అన్యాయమే కానీ, 'కొత్తగా వచ్చిన వారిని నమ్మరాదు,' అన్న చిన్న నీతి వాక్యం దగ్గర నుండి, 'పోగాలము దాపురించిన వారు దీపనిర్వాణ గంధము, నరుంధతిని, మిత్రవాక్యమును మూర్కొనరు, కనరు, వినరు,' 'ప్రత్యక్షమందు ఇచ్చకములాడి పరోక్షమందు కార్యహాని చేయు సంగాతకాడు పయోముఖ విషకుంభము వంటి వాడు,' వంటి బలీయమైన సంభాషణలు ఈ కాకి నోటి ద్వారానే మనకి వినవస్తాయి.

ఎవరి పిల్లలు వారికి అందంగా కనిపిస్తారని చెప్పడానికి మన ప్రజా వాఙ్మయంలో 'కాకి పిల్ల కాకికి ముద్దు' అనే సామెత వాడతారు. 'కాకి పిల్లకేం తెలుసు ఉండేలు దెబ్బ' అన్న సామెత వినగానే పెద్దకాకికి ఉండేలు దెబ్బ సంగతి తెలుసనే అనిపిస్తుంది. అంటే ఒకసారి నేర్చుకున్న పాఠాన్ని కాకి మరచిపోదన్న మాట. దీనిని బట్టి కాకి ఉత్త తెలివైనదే కాకుండా జ్ఞాపకశక్తి కూడా ఉన్న పక్షి అని తేలుతోంది. ఇలాగే విశ్లేషించి చూస్తే 'కాకి చేత కబురంపడం,' 'ముక్కలు ముక్కలుగా కోసి కాకులకూ గద్దలకూ వెయ్యడం,' మొదలైన నుడికారాలు వెనక ఉన్న గూఢార్థాలని వెలికి తీయవచ్చు.

"కాకి కాకి కలవల కాకి, కాకిని తీసికెళ్లి గంగలో ముంచి, గంగా నాకు గంధం ఇచ్చి..." అనే బాల సాహిత్యంలో ఉన్న పాటలోని అర్థం ఏమిటో?

"కాకినాడలో కాకులున్నాయి. బిందెల కడ బిందెల కడ కలుసుకున్నాయి" అని మా ఊళ్లో బండి తోలే ఎర్రయ్య కూతురు నాగమ్మలు పాడుకుంటూ ఉంటే నా చిన్నప్పుడు విన్నాను.

కాకి గుమ్మంలో వాలి అదే పనిగా అరిస్తే చుట్టాలు వస్తారని కొంత మందికి నమ్మకం. ఎవరు రాబోతున్నారో తెలుసుకోవాలంటే, ఉదాహరణకి, "కాకీ మా చిన్నన్నయ్య వస్తున్నాడని గెంతు" అని మనం అడిగినప్పుడు కాకి గెంతితే చిన్నన్నయ్య రావలసిందే! మనకి చిన్నన్నయ్య రావాలని ఉండీ, కాకి గెంతకపోతే, ఒకసారి 'హాత్ కాకీ' అంటే అదే గెంతుతుంది.

కాకెంగిలి చెయ్యడం అంటే చొక్కా కింద పెట్టి కొరికి ఇవ్వడం. ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రపు దృక్పథంలో చొంగెంగిలి చెయ్యడం కంటె కాకెంగిలి చెయ్యడమే మంచిది.

సిగరెట్టు పెట్టెలలో ఉండే పల్చటి ముచ్చిరేకుని చిన్నప్పుడు కాకిబంగారం అనేవాడిని. దీనినే ఇంగ్లీషులో 'టిన్‌సెల్' అంటారు.

కాకిబొంత, కాకి మోసు, కాకిబొచ్చె చేపల పేర్లు. కాకిదొండ ఒక పాదు, కాకమేడి ఒక రకం చెట్టు. కాకులకీ వీటికీ, నాకు తెలిసినంతవరకు, ఏమీ సంబంధం లేదు.

కాకులకి సహజమైన శత్రువులు లేరు. మందులాళ్లు కాకులకి మందు పెట్టి చంపేసి, అప్పుడు ఆ కాకిని తింటారు అని చిన్నప్పుడు అనుకునే వాళ్లం. చైనా వాళ్లు, కొరియా వాళ్లు ప్రతి జీవినీ చంపుకు తినేస్తారు కనుక వాళ్లు కాకులని తిన్నా తిన గల సమర్థులే.

'చావు' అంటే గుర్తుకొచ్చింది. 'కాకి చావు' అన్న మాట ఎప్పుడైనా విన్నారా? 'కాకి చావు' అంటే ఆకస్మిక మరణం, లేదా హఠాన్మరణం. కాకిసొమ్మ అంటే మూర్ఛ రోగం. 'కాకి గాలి' తగిలితే చావు త్వరగా వస్తుందని నా చిన్నతనంలో మా చిన్నక్క ఒకసారి చెప్పగా విన్నాను. కాకి రెక్కలు ఆడించినప్పుడు ఆ గాలి తగిలే అంత దగ్గరగా కాకి వస్తే అది రెట్ట వేస్తుందనో, పొడుస్తుందనో భయపడి పారిపోయేవాడిని. అందువల్లే నాకు ఎప్పుడూ కాకి గాలి తగలినట్లు లేదు. తగిలుంటే ఈ సోది రాసే అవకాశమే వచ్చి ఉండేది కాదేమో.